

Ainevaldkond Keel ja kirjandus

Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS.....	2
1 Eesti keele ainekava	8
1.1 LÕK Eesti keel 1. klass.....	8
1.2 LÕK Eesti keel 2. klass.....	13
1.3 LÕK Eesti keel 3. klass.....	15
1.4 LÕK Eesti keel 4. klass.....	17
1.5 LÕK Eesti keel ja kirjandus 5. klass	21
1.6 LÕK Eesti keel ja kirjandus 6. klass	26
1.7 LÕK Eesti keel ja kirjandus 7. klass	37
1.8 LÕK Eesti keel ja kirjandus 8. klass	39
1.9 LÕK Eesti keel 9. klass.....	41

Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS

1. Valdkonnapädevus

Tartu Herbert Masingu Kooli keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et **põhikooli lõpuks** omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

2. Ainevaldkonna õppeained ja arvestuslik maht

Põhikool

EESTI KEEL/KIRJANDUS

1. klass – 7 tundi/0
2. klass – 6 tundi/0
3. klass – 6 tundi/0
4. klass – 4 tundi/0
5. klass – 4 tundi/2 tundi
6. klass – 3 tundi/2 tundi

7. klass – 2 tundi/2 tundi

8. klass – 2 tundi/2 tundi

9. klass – 2 tundi/2 tundi

3. Ainevaldkonna kirjeldus ja õppeainete kirjeldused

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevoime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja enastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keekekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keekekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomes õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhiohk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Keele- ja kirjandusõpetuse aluspõhimõtted:

1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tunda õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.

6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Keele- ja kirjandusõpetuse valdkondlikud üldpõhimõtted:

- tegeletakse eluliste suhtlussituatsioonidega probleempõhiselt ja kogemuslikult nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse ning valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel;
- kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, keeleressursside ja -allikate teadlikku kasutamise oskust;
- arendatakse ilukirjandustekstide vaba ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust;
- arendatakse loovvõimeid verbaalse tekstiloomes, sealhulgas omaloomingulise kirjutamise kaudu;
- tegeletakse tekstiloomes ja -esitlusega digivahendite abil ja veebikeskkondades;
- kasutatakse keele- ja kirjandusõppe e-allikaid, näiteks tekstikorpust, veebisõnaraamatuid, e-õpistsenaariume jm;
- rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid, rakendatakse aktiivsust ja refleksiooni soodustavaid õpitegevusi;
- kujundatakse üldinimlikke, ühiskondlikke ja kultuurilisi väärtusi ning üld- ja valdkonnapädevusi õppesisu ning õpitulemuste kaudu;
- käsitletakse õppekava läbivaid teemasid ja lõimitakse keele- ja kirjandusõpetust nii teiste õppeainete kui ka eluliste valdkondadega.

EESTI KEEL	Eesti keele õpetus seab sihiks, et õpilane väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. Kooli lõpuks väljendub õpilane eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning oskab tekste vastu võtta eesmärgistatult ja kriitiliselt (kasutada eri keskkondi ja allikaid). Tekstiloomes püüeldakse selle poole, et õpilane tunneks eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ja funktsiooni ning väljendaks end sobiva ja rikkaliku sõnavara abil.
KIRJANDUS	Põhikooli kõikides kooliastmetes on kirjanduses äärmiselt oluline kujundada õpilaste lugemishuvi ja arendada lugemisoskust. Tähtis on luua kirjandusteostega kontakt nii, et see aitaks õpilasel teose kaudu iseennast analüüsida ja maailma mõista. Ilukirjandustekstide lugemine on osa üldisemast kirjaoskusest Põhikooli kirjandusõpetuses loevad õpilased peamiselt ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid, kujundada väärtushoiakuid, arutleda ühiskondlike probleemide üle, kujundada lugemisharjumusi ning tugevdada sisemist motivatsiooni lugeda. Kirjandus aitab õpilasel mõista ja mõtestada iseennast, annab võimaluse leida oma hääl ja teha see kuuldavaks.

4. Lõiming

Lõiming ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeaineid lõimitakse valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega, need toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja eesti keele õppimisele lisaks kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel.

Läbivad teemad

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud läbivaid teemasid.

Läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine toetab tema suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, - hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldab luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust.

Läbivaid teemasid arvestatakse keele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus (digitaalseid õppematerjale (sh veebi- ja e-õppekeskkondi, Opiq), audiovisuaalseid õppematerjale (nt heli- ja videosalvestisi).

Lõimingu korraldus

Keele ja kirjanduse valdkonna lõiming üldpädevuste, läbivate teemade ja teiste õppeainetega kujuneb järgmisel viisil:

- a. keele ja kirjanduse õppesistust ja õpitulemustest lähtuvalt (vt ainekava);
- b. aineõpetajate erialasest ja pedagoogilisest pädevusest ning omavahelisest koostööst lähtuvalt;
- c. valdkonnasisestest ja -üledest tegevustest lähtuvalt (nt teemapäevad, õppekäigud, projektid);

koolikultuuri edendavatest tegevustest lähtuvalt (nt reisiõpe, ühisüritused).

5. Üldpädevuste toetamine

Üldpädevuste kujundamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes ja analüüsis, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse kooli missiooni ja kultuuri (KASV), väärtuspõhimõtteid (LAPS) ning õpilaste isikupära ja andelaadi.

Ainevaldkondlikud hindamise erisused

Keele ja kirjanduse kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

Keelt ja kirjandust hinnatakse nii õppeprotsessi vältel, õpeteema lõppedes kui ka kursuse lõpus. Õpilast teavitatakse sellest, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Numbrilise kokkuvõtva hindamise kõrval rakendatakse õppeprotsessi käigus kujundavat hindamist, kus õpilasele antakse suulist ja/või kirjalikku sõnalist tagasisidet tema ainealaste tulemuste, tugevate külgede ja puuduste kohta ning innustatakse ja suunatakse teda edasisele õppimisele. Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi, et ta saaks analüüsida oma õpitegevust ja tagasisidestada kaasõpilaste sooritusi.

Eesti keele õppimisel hinnatakse 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust, 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist, 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust, 4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevelikuid enda loodud tekstides.

Kirjanduse õppimisel hinnatakse

1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist, 2) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist, 3) ilukirjandusliku keeekasutuse eripära mõistmist ja valdamist, 4) kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist.

Eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid hõlmavad nii suulisi kui ka kirjalikke tegevusi, nii ühe- kui ka mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu avalik esinemine, luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, eri žanris tekstide kirjutamine (kõne, arvamus, päevik, arvustus jm), arutleva kirjandi (essee) kirjutamine, referatiivse või uurimusliku teksti kirjutamine, multimodaalse ettekande loomine ja esitlemine (nt slaidiesitus). Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, eelistatakse arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) pole alati võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu hindamise skaala on siin võrdlemisi paindlik, õpilase eripärasid arvestav. Hinnates õpilaste omaloomingulisi töid, tunnustatakse idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Kirjaliku arutluse (essee) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumentide ja näidete seostatust, teksti ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Kõikides kirjalikes töodes parandab aineõpetaja keelevead, kuid arvestab hindamisel soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest, hindamise nõuded ja korraldus täpsustatakse kooli õppekava üldosas.

Õppekorralduse erisused ja õpikeskkonna erisused

Teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õpikeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel,

sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
 4) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Valdkondlikku õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtteid:

- a. arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- b. rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- c. taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- d. tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja inimsuhetega, seostatakse õpitavat igapäevaelu, jätkuõpingute ja tulevase tööeluga;
- e. loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- f. kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- g. kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust, kujundatakse digipädevust (kasutatakse info-, meedia- ja digikirjaoskuse arendamise eesmärgil digitaalseid õppematerjale (sh veebi- ja e-õppekeskkondi, Opiq), audiovisuaalseid õppematerjale (nt heli- ja videosalvestisi). Eesti keele ja kirjanduse õppimine hõlmab ka suhtlemist ja koostööd veebikeskkondades, digivahendite abil info hankimist ja kriitilist hindamist, probleemide lahendamist, digitaalse sisu loomist (nt tekstide, piltide või multimeediumide loomist), selle muutmist ja taasesitamist;
- h. arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide, sh tervikteoste avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- i. tegeldakse tekstiloomi ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi; toetatakse lõimingu valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

1 Eesti keele ainekava

1.1 LÕK Eesti keel 1. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I	Klass: 1. klass	Tundide arv:

Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):

1. klassis on põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks õppetööks. Kuna õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpilased suudavad osaleda õppetegevustes õpetaja suunamisel ja õpetajaga koostöös. Õpilased vajavad õppetegevustes töösammude näitlikustamist, kasutades erinevaid materialiseerimisvahendeid, sh algoritme.

Eesmärgiks on saavutada elementaarne lugemis- ja kirjutamisoskus. Kogu esimene õppeaasta töötatakse aabitsaga. Erinevalt tavaõppest aabitsajärgne periood 1. klassis puudub. Aabitsaperioodil omandatud oskusi kinnistatakse aabitsajärgsel perioodil, st 2. klassis.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet; 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldnimikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Õpitulemused 1. klassi lõpuks:

Õpilane:

- 1) väljendab oma mõtet vähemalt baaslausel;
- 2) alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks ja/või vastab dialoogi repliigile, kasutab elementaarseid viisakusväljendeid;
- 3) tunneb suuri ja väikseid trükitähti;
- 4) loeb veerides 1-3-silbilisi lihtsa häälikulise struktuuriga sõnu;
- 5) saab oma kogemuste piires aru loetud baaslausete ja vähelaiendatud lihtlausete tähendusest;
- 6) eristab sõnu kuuldu lauses;
- 7) mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist või situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvaid 3-4-sõnalisi lihtlauseid;
- 8) häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, määrab häälikujärje sõnas, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme;
- 9) määrab koostöös õpetajaga võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1-2-silbilistes sõnades ja kasutab sõnu analüüsides sobivaid sümboleid (sh noope);
- 10) laob analüüsitud sõnu sümboolite ja tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja vähemalt tähtaaval;
- 11) kirjutab eelnevalt analüüsitud sõnu väikeste kirjatähtedega.

Õpitulemused, õpisisu ja metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused (*Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada*)

I trimester

Silmaliigutuste suunamine, silma- ja käeliigutuste seostamine.
Esemete ja esemepiltide äratundmine; esemete ja piltide sobitamine ning rühmitamine erinevate tunnuste alusel: suurus, värvus, kuju, detailide paigutus.
Rühm ja allrühmad: rühmitamine, nimetamine. Allrühma- ja rühmanimetuste tundmine ja kasutamine õpitud teemade ulatuses (koolitarbed, riietuseseimed, mööbel, toidunõud, mänguasjad, kodu- ja metsloomad).
Kujundite äratundmine (kolmnurk, nelinurk, ring). Kujundite järjestamine matkimise, näidise ja sõnalise korralduse järgi.
Põhivärvuste eristamine ja pinna katmine.

Esemete ja esemepiltide äratundmine; esemete ja piltide sobitamine ning rühmitamine erinevate tunnuste alusel: suurus, värvus, kuju, detailide paigutus.
Õpetaja ülesanne on osutades suunata lapse nägemistähelepanu ja sõnastada märgatud tunnuseid ning osi. Lapse jaoks tuleneb sõna tähendus sellega tähistatud objekti tajumisest, mitte vastupidi.

II trimester

<p>Orienteerumine lähiruumis (<i>all-üleväl, keskel, ees-taga</i>), sh paberilehel, tahvlil, raamatus ja vihikus.</p> <p>Ruumisuhete ja vastavate sõnade (<i>suur-väike, suurem-väiksem, ülal-all, ees-taga, alguses-lõpus-keskel, esimene-viimane</i>) mõistmine.</p> <p>Kujundite eristamine kuju, suuruse, detailide ja nende paigutuse järgi, suunatud võrdlemine, erisuste ja sarnasuste märkamine, rühmitamine.</p>	
<p>III trimester</p> <p>Orienteerumine oma kehas ja lähiruumis (<i>all-üleväl, keskel, ees-taga, vasakul-paremal</i>), sh paberilehel, tahvlil, raamatus ja vihikus (vajadusel märgistatakse õpilase vasak või parem käsi).</p> <p>Ruumisuhete ja vastavate sõnade (<i>vasakul-paremal</i>) mõistmine.</p> <p>Esemete paigutus ruumis üksteise suhtes, kujundite paigutus tahvlil ja paberilehel.</p> <p>Kujundite eristamine, suunatud võrdlemine, erisuste ja sarnasuste märkamine, rühmitamine, konstrueerimine.</p>	<p>Selleks, et õppida lugema ja kirjutama on lapsel oluline märgata ja teadvustada tähtede ja sõnade paigutust, mis lõimub kuulmistaju ja artikuleerimisega.</p> <p>Esmalt on lapsel vaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) orienteeruda enda keha(osade) paigutuses (vasakul/paremal, all/ülal jm); 2) märgata objektide paigutust enda suhtes (vasakul/paremal, enda ees/taga/kõrval); <p>Soovitav on õpetamisel märgistada õpilase vasak (või parem) käsi.</p>
<p>6.2 Ajakujutlused</p>	
<p>I trimester</p> <p>Samaaegsete sündmuste ning toimingute eristamine, vastavate keelendite mõistmine ja kasutamine (<i>samal ajal, praegu, nüüd, täna</i>).</p> <p>Õöpäeva osade, nende järjestuses orienteerumine õpetaja poolt suunatult, ööpäevaosade äratundmine (sh pildil), vastavate nimetuste tundmine.</p> <p>Aastaaeg <i>sügis</i>, orienteerumine õpetaja poolt suunatult, aastaaja äratundmine reaalsuses ja pildil, vastavate nimetuste tundmine.</p>	<p>Ajakujutluste täpsustamiseks või kujundamiseks on oluline luua kujutlus samaaegsetest (ja eelnenud ning järgnevatest) sündmustest ja tegevustest.</p> <p>Tähelepanu pööratakse laste passiivse kõne arendamisele, vastavate keelendite mõistmisele ning tähenduse eristamisele.</p> <p>Soovitus õppetöök – aastaajale iseloomulike tunnuste vaatlemine nt aknast, õppekäigud, õuesõppetunnid.</p>
<p>II trimester</p> <p>Samaaegsete ja eelnenud sündmuste ning toimingute eristamine, vastavate keelendite mõistmine ja kasutamine (<i>samal ajal, praegu, nüüd, enne, täna, eile</i>).</p> <p>Nädalapäevade järjestuses orienteerumine õpetaja poolt suunatult, vastavate nimetuste tundmine.</p> <p>Aastaaeg <i>talv</i>, aastaaja äratundmine reaalsuses ja pildil, vastavate nimetuste tundmine.</p> <p>Aastaaegade (<i>sügis, talv</i>) järjestuses orienteerumine.</p>	
<p>III trimester</p>	

<p>Samaaegsete ja eelnenud ning järgnevate sündmuste ning toimingute eristamine, vastavate keelendite mõistmine ja kasutamine: <i>samal ajal, praegu, nüüd, enne, pärast, eile, täna, homme</i>.</p> <p>Aastaajad <i>kevad, suvi</i>. Aastaegade äratundmine reaalsuses ja pildil, vastavate nimetuste tundmine.</p> <p>Nelja aastaaja järjestuses orienteerumine õpetaja poolt suunatult, aastaegade äratundmine reaalsuses ja pildil, vastavate nimetuste tundmine.</p>	
<p>6.3 Kuulmistaju</p>	
<p>I trimester</p> <p>Helide ja mürade tajumine, nende eristamine kõnest.</p> <p>Hääletugevuse muutmine õpetaja eeskuju järgi.</p> <p>Sõnade ja häälikute eristamine (2-3 üksust), nende järjekorra taastamine 1) hääldamisele 2) häälimisele toetudes; häälikute arvu määramine sõnas.</p> <p>Kõlalt lähedaste sõnade eristamine. 2-3 sõnalise lause kordamine. Sõnade arvu määramine lauses.</p> <p>Korduvate keeleüksuste ja kõnesegmentide äratundmine: sõnapaarid, üksuste või segmentide rida.</p>	<p>Kuulmistaju täpsustamiseks on oluline suunata kuulama erineva tugevusega helisid ja hääli, õpetada neid eristama kõnest.</p> <p>Õpetada eristama sõnu lauses, häälikuid sõnas.</p>
<p>II trimester</p> <p>Helide ja mürade tajumine, nende suuna määramine ja eristamine kõnest.</p> <p>Sõnade ja häälikute eristamine, nende järjekorra taastamine (3-4 üksust) hääldamisele ja häälimisele toetudes; häälikute arvu määramine sõnas.</p> <p>Kõlalt lähedaste sõnade eristamine. 3-4-sõnalise lause kordamine.</p> <p>Hääletugevuse ning intonatsiooni muutmine õpetaja eeskuju järgi.</p>	
<p>III trimester</p> <p>Helide ja mürade tajumine, nende jäljendamine ja eristamine kõnest.</p> <p>Sõnade ja häälikute eristamine, nende järjekorra taastamine (kuni 5 üksust) hääldamisele ja häälimisele toetudes; häälikute arvu määramine sõnas.</p> <p>Kõlalt lähedaste sõnade eristamine. Kuni 5 sõnalise lause kordamine.</p> <p>Hääldusvigade (häälikute ärajätmine, asendamine, ümberpaigutamine, silbistruktuuri moonutused) märkamine teiste kõnes.</p> <p>Hääletugevuse ning intonatsiooni märkamine ja muutmine õpetaja eeskuju järgi.</p> <p>Kuulmistaju seostamine hääldamise ja nägemistajuga (sõna - objekt/tunnus, häälik - täht).</p>	

1.2 LÕK Eesti keel 2. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I	Klass: 2. klass	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>2. klassis on põhitaotluseks õpilaste turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks võimetekohaseks õppetööks. Eesti keele õpetamise ülesandeks on kujundada õpilastel oskus väljendada suuliselt oma peamisi vajadusi, omandada elementaarne lugemis- ja kirjutamisoskus, kirjatehnika ning saavutada oma kogemustele vastav teksti mõistmine.</p> <p>Õpilaste kõne arendamiseks on vajalik kujundada lastel kõnesoov; aidata neil tajuda materjali, millest kõnelda, sest õpilane väljendab kõnes ainult neid fakte ja suhteid, mida ta mõistab; varustada õpilasi praktilises kõnetegevuses vajaminevate keeleliste vahenditega (sõnavara, sõnauhendi- ja lausemallid); harjutada õpitud keelevahendite kasutamist kõnes; luua võimalused omandatud oskuste rakendamiseks praktilises suhtlussituatsioonis.</p> <p>Põhimeetodiks suulise ja kirjaliku kõne kujundamisel on praktiline harjutamine. Ka teoreetilised algteadmised (st kujutlused õpitavatest ning keeleüksustest tegevustest ülesannete täitmisel) omandatakse sel perioodil praktilise töö tulemusena. Kõne ei ole reegli rollis, vaid kõne teadvustab (kaasneb/järgneb) sooritatavaid õpitegevusi.</p> <p>Kuna õpilaste võimed on erinevad, diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpilased suudavad osaleda õppetegevustes õpetaja suunamisel ja õpetajaga koostöös. Õppetöö on praktilist laadi, õpilased vajavad õppetegevustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid, võimalusel töötatakse algoritmide alusel, mis esitatakse õpilastele tajutaval viisil, sümbolite abil või skeemina.</p> <p>Eesmärgiks on saavutada elementaarne eneseväljendus-, lugemis- ja kirjutamisoskus.</p>		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		
<p>Õppe- ja kasvatuseesmärgid:</p> <p>Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.</p> <p>Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet; 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;		

9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Õpitulemused 2. klassi lõpuks:

Õpilane:

- 1) alustab ja/või jätkab tuttavas situatsioonis dialoogi, kasutab viisakusväljendeid;
- 2) kõneleb õpetaja suunamisel 3-4 lausega oma tegevusest;
- 3) iseloomustab objekti 2-3 tajutava tunnuse alusel õpetaja suunamisel;
- 4) mõistab, koostab ja kasutab suulises kõnes tunnetuslikele ja oma kogemustele toetuvat laiendatud 4-5-sõnalist lihtlauset;
- 5) loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja pikemaid sõnu kõnetaktide kaupa;
- 6) vastab analüüsitud lühiteksti põhjal suuliselt küsimustele, nimetab tekstis kirjeldatud tegelasi ja sündmusi abivahendite (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalüinkadega laused) toetudes;
- 7) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil, järjestab sisu järgi pildiseeria;
- 8) eristab häälikuid ja määrab häälimisele toetudes nende järjekorra sõnas; määrab häälikurühma tabeli alusel;
- 9) muudab ja määrab võrdleva häälduse ja abivahendi toel 1-2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkuse;
- 10) kirjutab analüüsitud 1-2-silbilisi sõnu häälikkoostist moonutamata;
- 11) teeb lugema õpitud 3-4-sõnalise lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa.

Õpisisu ja meetodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused (*Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada*)

Objektide ja esemepiltide äratundmine, analüüsimine, võrdlemine, rühmitamine ja kirjeldamine õpetaja küsimuste, korralduste ning osutamise järgi (tajutavad tunnused: *kuju, suurus, värvus* jne).

Erineva üldistusastmega (2-3) sõnade mõistmine ja rühmitamine (*Muki-koer; Muki-koerloom, Muki – koduloom*).

Nimede ning liigi- ja alaliiginimetuste tähenduse erisuse mõistmine (*Muki on koduloom*).

Töö nägemis- ja kuulmistaju ning ajakujutluste arendamiseks korraldatakse praktiliste tegevustena õppesituatsioonides. Tegevusi peab pidevalt saatma õpetaja kõne, mis arvestab laste kõnemõistmise taset.

Ka õpilased peavad olema kõneliselt aktiivsed, kuid nende kõne jääb esialgu valdavalt koos- ja järelkõne tasemele.

Ruumisuhete suhtelisuse mõistmine (<i>allpool-all, ülalpool-ülal</i>), kahe koordinaadi arvestamine; situatsiooni (<i>all keskel, ees paremal</i>) läbimängimine, esitamine aplikatsioonidega. Grafeemi (kirjamärgi/tähe) variantide tundmine.	
6.2 Osaoskus: ajakujutlused	
Orienteerumine ajaühikute järjestuses, nimetuste (<i>enne-pärast</i>) tundmine: aasta ja aastaajad, kuud, nädal ja nädalapäevad, ööpäev ja selle osad, tund. Orienteerumine tegevussituatsioonis: <i>samal ajal, praegu, enne, pärast</i> . Kellaeg: täistund, selle sõnastamine. Ajaühikutes (enne – pärast - samal ajal) orienteerumine, nende järjestamine.	Töö nägemis- ja kuulmistaju ning ajakujutluste arendamiseks korraldatakse praktiliste tegevustena õppesituatsioonides. Tegevusi peab pidevalt saatma õpetaja kõne, mis arvestab laste kõnemõistmise taset. Ka õpilased peavad olema kõneliselt aktiivsed, kuid nende kõne jääb esialgu valdavalt koos- ja järelkõne tasemele.
6.3 Osaoskus: kuulmistaju	
Hääletoonide (<i>kuri, rõõmus, ükskõikne jm</i>) äratundmine ja matkimine. 5–6-sõnalise lause järelkordamine. Kaaslase kõnes leiduvate vigade märkamine (hääldusvead, agrammatismid, sobimatud sõnad).	Töö nägemis- ja kuulmistaju ning ajakujutluste arendamiseks korraldatakse praktiliste tegevustena õppesituatsioonides. Tegevusi peab pidevalt saatma õpetaja kõne, mis arvestab laste kõnemõistmise taset. Ka õpilased peavad olema kõneliselt aktiivsed, kuid nende kõne jääb esialgu valdavalt koos- ja järelkõne tasemele.

1.3 LÕK Eesti keel 3. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I	Klass: 3. klass	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>3. klassi eesti keele ainekava töömahukamad lõigud on lugemise, õigekirja ja praktilise grammatika (sõna muutevormid, sõnaühend, lause) omandamine. Tõuseb praktilise grammatika osakaal, õigekirja omandamine on sellega võrreldes väiksema kaaluga. Õppetöö on endiselt praktilist laadi. Kuna õpilaste juhtivaks psüühiliseks protsessiks on taju, tuleb vaimsete ülesannete sooritamisel palju kasutada materialiseerimist ja näitlikke abivahendeid, tööd toetavad stereotüübid ja algoritmid. Õppetegevuses on oluline õpetaja suunamine ja õpilase-õpetaja koostöö.</p>		

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet; 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Õpitulemused 3. klassi lõpuks:**Õpilane:**

- 1) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus), kasutab viisakusväljendeid;
- 2) loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa;
- 3) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele, sh annab hinnangu tegevusaktile;
- 4) annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu;
- 5) kirjeldab ja võrdleb tajutavate tunnuste alusel abistavale materjalile toetudes kahte tuttavat objekti;
- 6) mõistab ja koostab kuni 5-sõnalisi lihtlauseid, kasutades õpitud nimi-, omadus- ja tegusõnavorme;
- 7) koostab sõnaühendeid õpitud sõnavormidega erinevates funktsioonides;
- 8) muudab ja määrab graafilistele orientiiridele ning skeemidele toetudes üksikhäälikutest koosnevates sõnades veaohlike häälikute pikkust;
- 9) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2-3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
- 10) kirjutab lugema õpitud lausete ära kirjas 1-2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata; kontrollib suunamisel kirjutatu õigsust.

Õpisisu ja metoodilised soovitusel, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused (Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)	
Objektide ja esemete ning nende osade äratundmine, terviku jaotamine osadeks, osade ühendamine tervikuks. Üheaegne orienteerumine eseme horisontaal- ja vertikaalsuhetes (<i>all paremal, ülal keskel</i>). Eseme-, olu- ja tegevuspiltide analüüsimine omandatud oskuste piires.	Ühiste ja individuaalsete tunnuste eristamine, võrdlemine, rühmitamine ning kirjeldamine toimub esitatud vaatlusplaani järgi. Tekstis kirjeldatud situatsioone ja ruumi- ja ajasuhteid modelleeritakse skemaatiliselt (näiteks aplikatsioonidega).
6.2 Ajakujutlused	
Ajaühikute nimetused: aasta, aastaajad (aastaaja muutuvate tunnuste sõnastamine), kuud, nädalad, ööpäev, tund (õppetund) ja minut. Nädalapäeva ja kuupäeva kokkuviiimine. Kellaeg: täis- ja pooltunni eristamine ning sõnastamine. Orienteerumine ajaühikute järjestuses (<i>enne-pärast</i>). Orienteerumine tegevussituatsioonis: <i>samal ajal, praegu, enne, pärast</i> .	Ühiste ja individuaalsete tunnuste eristamine, võrdlemine, rühmitamine ning kirjeldamine toimub esitatud vaatlusplaani järgi. Tekstis kirjeldatud situatsioone ja ruumi- ja ajasuhteid modelleeritakse skemaatiliselt (näiteks aplikatsioonidega).

1.4 LÕK Eesti keel 4. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: II	Klass: 4	Tundide arv: 8 tundi nädalas
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist. Lihtsustatud õppetasemel on õppetegevus kontsentriiline, st varasemates klassides käsitletud teemad korduvad, nende käsitus on põhjalikum ja materjali poolest mahukam. Kuna õpilaste juhtiv psüühiline protsess on 4. klassis endiselt valdavalt taju, peab ka eesti keele lugemise ning keeleõpetuse tundides õppetöö toimuma toetudes kaemuslik-praktilisele mõtlemisele. Seega jääb 3. klassiga võrreldes samaks õpetamise praktiline suunitlus: kasutatakse materialiseerimisvahendeid, minimaalselt termineid. Õpilaste arengus hakkab aga üha enam rakenduma mälu ja see teeb võimalikuks kujundilise mõtlemise kasutamise. Peamiseks tööviisiks jääb endiselt praktiline harjutamine. Õpetuse raskusastet mõjutavad nii materjali maht, õpilase iseseisvuse tase ja õpetaja vahetu osalemine lapse tegevuses kui ka abivahendite kasutamine.</p>		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		

<p>3.–5. klassis tegeletakse õpiharjumuste ja -oskuste ning püsivuse kujundamisega. Tähelepanu pööratakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel. Õpilased vajavad jätkuvalt õppetegevuse reguleerimist. Peamiseks õppemeetodiks on praktiline harjutamine õpetaja suunamisel, õppetegevustes kasutatakse materialiseerimisvahendeid, näitlikkust, sh algoritme. Õpilased suudavad mõista ja järgida lühikesi, lihtsaid suulisi ja kirjalikke tööjuhiseid. Vaja on tähelepanu pöörata esemete, nähtuste, sündmuste tunnustele ja neid väljendavate sõnade õpetamisele.</p>	
<p>Õpitulemused:</p>	<p>Metoodilised soovitusel, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused <i>(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)</i></p>
<p>1) osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis, kirjeldab ja annab hinnanguid tegevustele; 2) loeb õpitud teksti õigesti sõnade ja süntagmaade kaupa, arvestab kirjavahemärke; loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval; 3) leiab küsimuste-korralduste alusel tekstist sõnu, lauseid ja lõike (sh peamõttele osutavaid lauseid); 4) vastab küsimustele teksti kohta (nimetab põhjuslikke seosed, annab hinnanguid tegevustele); 5) tuletab õpetaja juhendamisel tekstis sõnastamata teabe, toetudes oma kogemustele ja teadmistele; 6) annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu; kirjeldab ja võrdleb esemeid rühmas (kuni 3 objekti); 7) mõistab, koostab ja kasutab kõnes kuni 6-sõnalist lihtlauset ja sihitisosalauset; laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil; 8) analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil, rakendab neid õpitud funktsioonides oma kõnes; 9) kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu; kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid; 10) teeb 4–5-sõnalise lause ära kirja sõnahaaval ja kontrollib tulemust.</p>	<p>Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest. Metoodilised soovitusel ja õpistrateegia: TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel individuaalne õppematerjali kohandamine. Õpetaja nõustab õpilast individuaalselt sobiva kirjandusteose valikul.</p>
<p>Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused:</p>	
<p>Häälikuõpetus</p>	

Häälik- ja foneemanalüüs: häälikurühmad, veaohklikud häälikud sõnas, täishäälik ja suluta kaashäälik veaohlike häälikutena, kaksiktäishäälik või suluta kaashäälikute ühend veaohlike häälikutena, täishäälik ja sulghäälik veaohlike häälikutena.

Näited õppetegevusteks:

- 1) häälimine, häälikute ja nende järje määramine,
- 2) häälikute rühma (“punased”, “sinised”, “rohelised”), lihthääliku või häälikuühendi määramine,
- 3) veaohlike häälikute leidmine,
- 4) võrdlev hääldamine, häälikupikkuse määramine.

Õpilastele on abiks graafilised vahendid: skeemid, “tiivik”, “klaver”, noobid, vältemärgid, täherühmade tabelid. Otstarbekas on kasutada “Tarkvara mappi”, suunata õpilasi läbima seal näidatud töösamme. Õpilaste teadlikkuse suurendamist toetavad ülesannete täitmise korraldused sammude kaupa ja **suunavad küsimused**:

- Mida on vaja teha?
- Mida sa teed/tegid?
- Mida sa teed järgmisena?

5) mängulised tegevused (nt häälikukaartide bingo häälikurühmade kordamiseks, veaohlike sõnade harjutamiseks. Õpetajal on sobiva sisuga sõnad, mida õpilastele ette loeb, õpilased otsivad kaartidelt vastavaid häälikuid)

Kirjutamine

Ärakiri, õigekiri, kirjatehnika

Näited õppetegevuseks:

1. Kirjutamine sõnapaaride ja pikemate sõnade kaupa, kaasõpilase kirjutatud teksti lugemine, järelkontroll.
2. Õpitud veaohlike häälikute õigekiri sõnades. Ainsuse ja mitmuse tüve õigekiri. Käändelõppude ja mitmuse tunnuse õigekiri.
3. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval.
4. Sõnade poolitamine: harjutamine skeemide abil.
5. Sõnade ja lausete kirjutamine pärast individuaalset analüüsi.
6. Kirjutatu õigsuse kontrollimine: kirjapildile vastav lugemine, skeemi(de) valik, vigade parandamine.
7. Tähemoonutuste äratundmine ja leidmine nii enese kui teiste töödes, nende parandamine; õigete täheseoste kirjutamine.
8. Kirjutamise kiiruse tõstmine.
9. Kirjalike tööde vormistamine.
10. Mängulised tegevused, nt õigekirjavigade parandamine, ärakirja maraton (mänguline viis lühikesi lauseid kirjutada ja neid ühiselt parandada jm)

Praktiline grammatika

Lihtlause, liitlause

Näited õppetegevuseks:

1. Kuni 6-sõnalise lihtlause moodustamine baaslausetest (ühendamine, sisestamine), eelnevalt koostatud sõnaühenditest (tegusõna ja nimisõna laiendid).

2. Lause laiendamine ja lühendamine. Kahe või enama lihtlause moodustamine pikemast lausest. Alus ja öeldis lauses.
3. Lause tähenduse mõistmiseks lõimida tegevused lugemistekstide analüüsimisega.
4. Kirjaliku dialoogi analüüsimisel arvestada küsimustega *kes räägib? kellele räägib? kellest või millest räägib?*, samuti mis sõnad osutuvad kuulajale, rääkijale, tegijale.
5. Mängulised tegevused, nt lausepusle koostamine (laused tükkidena)

Sõnade tähendus sõnaühendis ja lauses: nimisõna käändevormid, kasutamine sõnaühendis ja lauses; omadust väljendav sõna; tegevust ja seisundit väljendav sõna; arvsõna.

Näited õppetegevuseks:

1. sõnaühendite moodustamine (sõnavormid on kas valikuks antud, sõnad on algvormis või sõnad leitakse iseseisvalt);
2. sõnavormide sobitamine sõnaühendiks;
3. sõnavormide moodustamine skeemi ja tähenduse järgi, moodustamine kaasteksti toel;
4. mitmuse vormide moodustamine ainsuse vormidest (mitmuse tunnus valitakse skeemi alusel);
5. ainsuses ja mitmuses olevate sõnavormide tähenduslik-vormiline analüüs;
6. sõnalünkade täitmine, lausete laiendamine;
7. sõnavormide leidmine tekstist tähenduse järgi;
8. lause koostamine sõnaga antud vormis;
9. korrektuurharjutused.
10. lausetes ja õppetekstides esinevate omadussõnade mõistmiseks ja kõnes aktiveerimiseks kasutada omadussõna tunnuste eelnevat reaalselt ja juhitud tajumist - *vaatlemine, kuulamine, kompimine, maitmine, haistmine, selgitamine*.
11. arvsõnade õppimise puhul rõhutada järgarvu olemust, pöördkonstruktsioonide kasutamine (*suurem-väiksem* jm)

Keeleteadmised ja oskused

Sõnade praktiline eristamine esemetest (olenditest), tunnustest, tegevustest ja seisunditest.

Sõnade praktiline rühmitamine küsimuste (*kes?, mis?, missugune?, mida teeb?*) abil.

Morfoloogia- ja süntaksiküsimuse praktiline eristamine ja esitamine: valik, sobitamine.

Alus ja öeldis (lihtsamad juhud), sõnade seos alus- ja öeldisrühmas (süntaksiküsimuste esitamine).

Käändsõna algvorm, muutevormid; ainsuse ja mitmuse tüvi, tunnused ja lõpud: sõnavormide äratundmine, muutmine ja moodustamine ning analüüs skeemide abil. Käändevormi põhi- ja lisatähendus (leksikaalne ja grammatiline tähendus), sõnavormi rakendamine sõltuvalt tähendusest.

Mängulised tegevused, nt sõnakaartide grupeerimine (esemed/olendid, tunnused, tegevused, seisund), õpetaja abiga selgitamine. Sobitamistas (keerutatud küsisõnade sobitamine vastava sõna juurde) jm.

Lugemine ja kõnearendus

Lugemistehnika, orienteerumine tekstis, tekstilähedane jutustamine

Näited õppetegevuseks:

1. Võõra pala lugemine valdavalt sõnade kaupa, pikemad kõnetaktide, lühemad sõnapaaride kaupa.
2. Kaaslase lugemise jälgimine, lugemisvigade märkamine, parandamine.
3. Õppekäikudel sõnade otsimine, nende lugemise harjutamine.
4. Teksti jaotamine lõikudeks, nende pealkirjastamine õpetaja juhendamisel.
5. Puuduva info ja põhjus/tagajärg seoste tuletamine ühisvestluses.
6. Küsimuste esitamine teksti kohta (*kes?*, *mis?*, *millal?*). Küsimuste moodustamine õppekäikude ajal.
7. Jutustamine piltide ja mälukujutluste põhjal, abiks pildid, lünklaused, sõnaühendid, skeemkava.
8. Lühikese teksti/lõigu kaardistamine, nt tähistada markeriga kõik tegelaste nimed/asukohad vm, ühine kontrollimine pärast.

1.5 LÕK Eesti keel ja kirjandus 5. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: Eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel (ja kirjandus)
Kooliaste: II	Klass: 5	Tundide arv: 7 tundi nädalas
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.</p> <p>2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.</p> <p>3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.</p> <p>4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.</p> <p>5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.</p> <p>6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.</p>		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		
<p>1) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;</p> <p>2) osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abistavaid materjale;</p> <p>3) loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt; loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmaide kaupa;</p>		

<p>4) täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid;</p> <p>5) annab abistavate materjalide toel edasi kuulnud või loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;</p> <p>6) hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele;</p> <p>7) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausete väljendatud suhteid ja seoseid;</p> <p>8) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;</p> <p>9) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;</p> <p>10) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (teigusõna muutevorme õpetaja abiga);</p> <p>11) kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abimaterjale, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid;</p> <p>12) teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust.</p>	
<p>Õpitulemused:</p>	<p>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused <i>(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)</i></p>
<p>1) väljendab tuttavates situatsioonides oma seisukohti; küsib abi, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;</p> <p>2) kasutab koostegevuses eri tüüpi dialogirepliike, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;</p> <p>3) sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid;</p> <p>4) loeb õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt; täidab valiklugemise ülesandeid;</p> <p>5) osaleb õpetaja suunamisel lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel; osaleb jutustamiseks vajaliku abivahendi koostamisel ja annab sellele toetudes tekstilähedaselt edasi loetu sisu lõikude kaupa;</p> <p>6) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevustele, põhjendab oma arvamust;</p> <p>7) mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset; rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides;</p> <p>8) tunneb ära õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunamisel moodustada;</p> <p>9) analüüsib ja moodustab sõnavorme algoritmi alusel;</p>	<p>Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest.</p> <p>Metoodilised soovitused ja õpistrateegia: TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel individuaalne õppematerjali kohandamine.</p> <p>Õpetaja nõustab õpilast individuaalselt sobiva kirjandusteose valikul; üks võimalus: koostada õpilase isiklik lugejaankeet, vastavalt tema isiklikele huvidele.</p> <p>Küsimustik õpilasele: https://connect.ee/uuring/506322223/0/</p>

10) rakendab tähekasutusreegleid; kasutab õpitud enesekontrollivõtteid õpetaja juhendamisel;
11) teeb 4-5-sõnalise lause ära kirja peamiselt sõnapaaride kaupa ja kontrollib tulemust.

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused:

Häälikuõpetus

Häälikurühmad. Lihthäälikud ja häälikute ühendid. 4-5-silbiliste muutevormis sõnade häälimine. Häälimise tempo teadlik muutmine. Sõnade häälimine kirjutamise tempos.

Veaohtlikud häälikud lihtsõnas ja liitsõnas: leidmine sõnas, pikkuse muutmine ja määramine, analüüsi kiiruse tõstmine „tiivikul“ ja ilma.

Kaashäälikuühend sõnas: äratundmine kirjalikus ja suulises tekstis.

Suluta kaashäälikute ühendid. Sulghäälik kaashäälikuühendis.

Sõnade rühmitamine veaohtlike häälikute rühma ja pikkuse alusel.

Kirjutamine

Ära kirja tegemine sõnarühmade või pikemate sõnade kaupa.

Kirjutatava sõna/sõnaühendi/lause eelnev lugemine ja analüüsimine.

Kirjutatu järelkontroll.

Ära kirja sooritamine ja selle õigsuse kontrollimine arvuti abil.

Veaohtlike häälikute märkimine kirjas.

Häälikuühendite ja liitsõnade õigekirja harjutamine abivahendite toel.

Enesekontrollivõtted, vajadusel skeemidele ja /või algoritmile toetudes: oma töö protsessi kontrollimine (kaasnev kontroll), töö tulemuse kontrollimine (järelkontroll/resultaadikontroll).

Eelneva kontroll.

Vigade leidmine ja parandamine.

Lõppude, tunnuste ja liidete õigekiri (vajadusel skeemidele ja /või algoritmile toetudes või analoogia alusel).

Poolitamine.

Kirjavahemärkide kasutamine koond- ja liitlauses skeemide abil.

Praktiline grammatika

Lihtlause

Lihtlause koostis. Alus ja öeldis, alus- ja öeldisrühm. Lause tähenduse sõltuvus tegusõna vormist ja tegusõna laiendist.

Lihtlause laiendamine õpitud käändevormidega kuni 6-sõnaliseks. Kõikide käändevormide rakendamine sõnühendis ja lauses erinevates funktsioonides abiga.

Sõnade järjekord ja seos lauses.

Lausete ühendamine. Pika lause muutmise mitmeks lühikeseks lauseks. Küsilause moodustamine lihtlausest.

Deformeeritud lause, selle äratundmine ja taastamine.

Ühe ja sama lause kasutamine tekstiväliselt ja tekstis. Teksti jätkamine.

Samaviiteliste sõnade kasutamine sidusa teksti koostamisel.

Koondlause

Koondlause mõistmine ja koostamine: korduvad alused ja öeldised, sidesõnade valik (*ja, ning, või*).

Koondlause kasutamine.

Tekstiväline lause ja lause tekstis (kontekstisidus lause).

Liitlause

Liitlause äratundmine. Sama mõtet väljendava lihtlausepaari ja liitlause tähenduse ning struktuuri võrdlemine.

Liitlause (rindlause) konstrueerimine lihtlausestest, sidesõnad (*ja, ning, aga, kuid, või*). Sidesõnade grammatiline tähendus.

Põimlause koostamine: sihitlause, ajalause, täiendlause. Osalause sobitamine, lause lõpetamine.

Põhjuse ja tagajärje väljendamine liitlausega, põhjus- ja tagajärgsuhete mõistmine, lause lõpetamine.

Keeleteadmised ja oskused

Sõnaliigi nimetuste teadmine, sõnade praktiline rühmitamine.

Morfoloogia- ja süntaksiküsimuste eristamine ja kasutamine – küsimuse valimine ja sobitamine, küsimuste esitamine.

Aluse ja öeldise ning nende laiendite leidmine.

Lause laiendamine süntaksiküsimuste abil (kuni 6 sõna).

Liitsõna ja sõnaühendi eristamine, sõnade liitmine.

Sõnavormi ja tuletise koostise ning tähenduse analüüsimine; sõnavormi ja tuletise moodustamine skeemide abil.

Sõnade muutevormide rakendamine sõltuvalt tähendusest.

Lugemine ja kõnearendus

Lugemistehnika

Õpetaja/õpilase esmase lugemise jälgimine raamatust. Lugemine häälega sõnade ja lihtsamate süntagmade kaupa.

Varem häälega loetud teksti vaikne (endamisi) korduv lugemine ette antud ülesandega.

Orienteerumine tekstis

Küsimustele vastamine teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegelastele, tegevustele).

Tekstis sõnastamata teabe tuletamine õpetaja juhendamisel, toetudes oma kogemustele ja teadmistele.

Tegevusaktide hindamine ühisvestluses ja nende põhjendamine.

Tundmatute sõnade leidmine lõigust, sõnatähenduse täpsustamine sõltuvalt kaastekstist.

Sõnade ja väljendite asendamine valikuks antud sõnadega. Õpilase väljendite võrdlemine originaaltekstiga. Võrdluste ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine ja selgitamine ühiselt.

Sõnade, lausete ja lõikude leidmine tähenduse või asukoha viite järgi, olulise teabe leidmine lõigust. Lause mõtet väljendavate sõnade, samaviiteliste sõnade ja lauseid siduvate sõnade leidmine tekstist.

Küsimustele ja korraldustele vastamine lause(te), sõnaühendi(te) või sõna(de)ga tekstis.

Tekstilähedane jutustamine

Teksti taastamine. Tekstilähedane valikjutustus (abiks sõnaühendid, tugisõnad, põhilist teavet sisaldavad lühilaused, tugilaused).

„Sõnaliste piltide“ maalimine.

Jutustamine illustatsioonide järgi, rõhutades detaile ja kirjeldades miimikat.

Õpilase jutustuse võrdlemine autoritekstiga.

Oluliste lausete leidmine tekstist ja nende seostamine õpetaja juhendamisel.

1.6 LÕK Eesti keel ja kirjandus 6. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: Eesti keel LÕK	Õppeaine: Eesti keel LÕK
Kooliaste: II	Klass: 6.	Tundide arv: 6
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Eesti keele lihtsustatud õppekava ainekava 6. klassis lähtub Põhikooli Riiklikus Õppekavas äratoodud eesti keele üldpädevustest, võttes arvesse õpilaste hariduslikust erivajadusest tulenevaid aspekte. Kohandamisel arvestatakse õpilase individuaalseid vajadusi teemade paremaks ja efektiivsemaks ning vajaduspõhiseks omandamiseks; võimalusi ja vajadusi kohandatud õppeklassi tingimustes.</p> <p>Kooli ainekava koostamisel on samuti aluseks kooli põhiväärtused:</p> <p>lihtsus , avatus, paindlikkus (akronüüm LAPS) ja üldtööpõhimõtetest kohanemine, arvestamine, suhtlemine, vastutamine (akronüüm KASV).</p> <p>Eesti keele tundide jaotus: 6 tundi nädalas, sellest kõnearendus ja keeleõpetus 3 tundi, lugemine ja kõnearendus 3 tundi.</p> <p>Õppetegevus 6. klassis</p> <p>Keeleõpetuses tõuseb teadlikkuse osakaal, õpitakse tundma keeleteooria elemente. Õigekirjaoskus hakkab automatiseeruma, õpitakse juurde uusi liitlause malle, aktiveerub liitlausete kasutamine õpilaste kõnes. Keeleõpetuses on 6. klassis mahult esikohal sõna muutevormide käsitlemine. Keeleülesannete täitmisel kasutatakse teiste ainete sõnavara ja tüüpilisi lausemalle. Peamine tööviis on praktiline harjutamine.</p>		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		
<p>Oskused, mida kujundatakse kogu õppeaasta vältel</p> <p>1. Suuline väljendusoskus ja suhtlemine</p> <p>Teabe küsimine kaaslastelt (õpetaja suunamisel). Teabe esitamine detailselt, valikuliselt ja suunamisel kokkuvõtlikult.</p> <p>Õpilaste suunamine teabe küsimisele.</p>		

Väljendusvahendite kasutamine dialoogis sõltuvalt suhtlemiseesmärkidest ja -normidest koostevuses; koolis ja väljaspool kooli. Teiste ja oma intonatsiooni ning kehakeele märkamise õpetaja suunamisel.

2. Tunnetustegevuse arendamine

Õpiülesannete täitmine esitatud suuliste ning kirjalike juhendite ja/või plaani järgi. Kaaslaste vastuste jälgimine ja täiendamine.

Ilukirjanduslike tekstide seostamine ajaloolise taustaga, põhjus-tagajärg-seoste selgitamine ning täpsustamine ühistegevuses.

Kujutluspiltide täpsustamine teksti põhjal.

Tegevusplaani koostamine ja oma töö kontrollimine.

Teistes õppeainetes omandatud teadmiste kasutamine keeleõpetuse harjutustes.

Teabekirjandusega tutvumine, kasutamine õpetaja juhendamisel: pilt-teatmeteos, tabel, graafiline joonis, sõnastik, Internet jne.

ÕPILANE:

- 1) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;
- 2) osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid;
- 3) loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt ning jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 4) täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 5) annab abivahendite toel edasi loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 6) hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele;

- 7) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalauseetega väljendatud suhteid ja seoseid;
- 8) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 9) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;
- 10) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga);
- 11) kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid;
- 12) teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust.

Õpitulemused 6.klassis:

Õpilane:

mõistab ja kasutab õpitud **liht- ja koondlausemalle**;

mõistab kaheosaliste **liitlausete** tähendust, eristab osalauseetega väljendatud suhteid ja seoseid.

moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;

analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust, kasutab suunamisel õigeid termineid (tüvi, tunnus, liide, lõpp), moodustab sõnavorme;

esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;

kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga).

Metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused

(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)

Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest.

Metoodilised soovitused ja õpistrateegia:

TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel individuaalne õppematerjali kohandamine.

märgib kirjas õigesti veaohlike häälikute pikkused, leiab ja kasutab selleks valdavalt iseseisvalt sobiva abivahendi;

teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust;

kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid;

kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid ja rakendab õpitud enesekontrollivõtteid.

loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt ning jõukohast tundmatut teksti peamiselt **süntagmade** kaupa;

täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid;

annab abivahendite toel edasi loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine);

valib ja kasutab jutustamiseks sobivaid abivahendeid;

kirjeldab jutustamisel situatsioone ja objekte plaani alusel ning hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele.

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused:

Täida siia

Eesti keele tundide jaotus: 6 tundi nädalas, sellest kõnearendus ja keeleõpetus 3 tundi, lugemine ja kõnearendus 3 tundi.

1. Praktiline grammatika

1.1. Lause

Õpetuse eesmärgiks on kontekstisidusate lausete moodustamine. Tähelepanu pööratakse lauseid ja lauseosi siduvate sõnade tähendusele ning sõnajärjele. Suunavate abivahenditena kasutatakse skeeme.

1.1.1 Lihtlause

1.1.2 Koondlause

1.1.3 Liitlause

1.2. Sõnavara

1.2.1 Sõnaliigid

1.2.2 Nimisõna

1.2.3 Omadussõna

1.2.4 Arvsõna

1.2.5 Tegusõna

1.2.6 Liitsõna

1.2.7 Võõrsõna

2. Kirjutamine

2.1 Foneemanalüüs

2.2 Ärakiri

2.3 Õigekiri

3. Keeleteadmised ja -oskused

Täis- ja kaashäälikute eristamine. Orienteerumine tähestikus, tähestiku kasutamine.

Võõrhäälikute ja -tähtede tundmine, võõrhäälikute hääldamine, võõrsõnade äratundmine tunnuste järgi.

Alus- ja öeldisrühma ning osalause äratundmine.

Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine, kasutamine keelendite analüüsil ja moodustamisel.

Sõnavormi analüüsimine ja rakendamine eri funktsioonides.

Sõnade tuletamine õpitud liidetega.

4. Lugemine

4.1 Lugemistehnika. Väljendite mõistmine.

4.2 Orienteerumine tekstis

4.3 Eneseväljendus (jutustamine)

Kirjaliku teksti koostamine:

Tekstilähedase lühikese kirjaliku ümberjutustuse ühine koostamine kava ja tugisõnade abil, tekstilõikude laiendamine lausetega.

Soovituslik õppesisu jaotus trimestrite lõikes

I trimester

Kõnearendus ja keeleõpetus

Häälikud ja tähed.

Tähestik.

Võõrhäälikud ja -tähed.

Võõrsõnad.

Veohtlikud häälikud sõnas.

Veohtlike häälikute õigekiri:

Täishäälik ja suluta kaashäälik veohtlikus kohas.

Ülipikk täishäälik ühesilbilise sõna lõpus.

Ülipikk suluta kaashäälik ühesilbilise sõna lõpus.

Täishäälik ja sulghäälik veohtlikus kohas.

Kaksiktäishäälik ja kaashäälik veohtlikus kohas.

Täishäälik ja kaashäälikuühend veohtlikus kohas.

Nimisõna.

Liitsõna.

Omadussõna.

Arvsõna.

Lugemine ja kõnearendus

Teemavaldkonnad:

Kodus ja puhkusel.

Mis su nimi on?

Kutse.

Vanasti ja tänapäeval.

II trimester

Kõnearendus ja keeleõpetus

Sõnaühend.

Käändsõnade algvorm ja tüvi.

Algvorm ja muutevormid.

Tüvevormis sõna lisatähendused.

Väljendab:

kuuluvust,

olendit või eset, kellele tegevus on suunatud,

aega,

mõõtu,

kohta (koos kaassõnaga).

Sõnatüvi mitmuses.

Mitmuse tüvevormis sõna lisatähendused:

täpsustab koos tegusõnaga tegevust,

väljendab koos arvu või mõõtu märkivate sõnadega millegi hulka; koos eelneva kaassõnaga kohta ja aega; koos sõnadega *ei ole, pole* puuduvat eset, olendit või sündmust.

Mitmuse tunnus.

Sõna käänevormid:

väliskohakäänete vormid,

sisekohakäänete vormid,

rajava, oleva, saava ilma- ja kaasätleva käände vormid.

Käändevormide rühmitamine väljendavate suhete järgi (koha-, ajasuhted jne).

Käändelõppude õigekiri.

Lugemine ja kõnearendus

Teemavaldkonnad:

Talvevalgus.

Jõulud.

Lugedes saan teada (teabetekstid).

Muinasjutt ja muistend.

Eestlane olla on uhke ja hää.

III trimester

Kõnearendus ja keeleõpetus

Tegusõna.

Tegusõna muutevormid: olevik, lihtminevik.

Tegusõna eitavad vormid.

Tegusõna liitvormid: moodustamine tegusõna *olema* abil.

Tegusõna umbisikulised vormid.

Ühendtegusõna.

Tingimust väljendavad tegusõna vormid. Tingimust väljendavate sõnade eitava vormi moodustamine.

Kaudne kõneviis.

Lihtlause.

Alus ja öeldis.

Sõnade seos lauses.

Koondlause.

Korduvad lauseliikmed.

Sidesõnad koondlauses.

Korduvate lauseliikmete laiendid.

Liitlause:

vastandava teabega liitlause

põhjust väljendav liitlause

eesmärki väljendav liitlause

täiendkõrvallause

Lugemine ja kõnearendus

Teemavaldkonnad:

Minu sõber raamat.

Teatris.

Kevad läheneb.

Kelleks tahan saada?

Suvele vastu.

Raamatukogu külastamine; iseõppepäeva ülesannete lahendamine; õppekäikudel käimine, mis arendab sõnavara ja silmaringi; osalemine kooli üritustel jm.

1.7 LÕK Eesti keel ja kirjandus 7. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel LÕK
Kooliaste: 3	Klass: 7. Klass LÕK	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Tegeletakse iseseisvuse kujundamise ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisega. Õpilased suudavad mõista ja täita suulisi ning kirjalikke tuttavaid töökorraldusi. Oluline on kasutada algoritme ning suunata õpilasi aktiivsemalt ka iseseisvalt algoritme järgima ja kasutama, sh oma tegevust kontrollima. Jätkuvalt on õppeprotsessis suur osakaal praktilisel harjutamisel.</p> <p>7. klassi õpetuse ülesandeks on süstematiseerida eelnevates klassides omandatud praktilist keelekasutusoskust ning seda teadlikustada, toetada keeleliselt teiste ainete õppimist, õppida kasutama tekste teabe hankimiseks. Omandatakse mitmed uued teksti taastamise võtted, sh õpitakse koostama kirjalikku ümberjutustust.</p> <p>Kolmandal arenguastmel jõutakse ladusa lugemiseni. Järjest rohkem loetakse endamisi, õpitakse iseloomustama tekstides kirjeldatud tegelasi, kirjeldatud sündmused seostatakse ajaloolise taustaga. Kirjeldamisel pööratakse enam tähelepanu detailidele võimalikult täpsete kujutluspiltide loomiseks ja teabe edastamiseks.</p>		

Õpetamisel pööratakse tähelepanu omadussõnadele: tähenduse täpsustamine ja diferentseerimine, rakendamine laiendina. Suunatakse enamlevinud sõnamoodustusmallide omandamist, sõnavormide rakendamist erinevates tähendustes, sõnade mõistmist ja kasutamist ülekantud tähenduses.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldnimikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Oodatavad õpitulemused 7. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) mõistab suhtlemisel seisukohtade võimalikku erinevust, selgitab oma seisukohti, hangib vajaduse korral täiendavat teavet teistelt inimestelt;
- 2) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile, oma kogemusele või kehtivatele moraalinormidele;
- 3) iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaolevate tunnuste alusel;
- 4) selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid;
- 5) loeb jõukohast tundmatut teksti kõne tempos, õpitud teksti elementaarse ilmekusega;
- 6) hangib tekstist teavet õpetaja juhendamisel;
- 7) rakendab õpetaja juhendamisel temaatilise lugemise oskust, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 8) taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral kasutab teksti analüüsimisel ühiselt koostatud abivahendeid;

Metoodilised soovitused:

TEACCH metoodika kasutamine;

Õpilasele sobiva õpikeskkonna loomine;

Õppematerjali visualiseerimine;

Abivahendite kasutamine (tabelid, õigekirjareeglid), abivahendite kasutamise õpetamine;

Lisaselgituste andmine individuaalselt;

Lisaaaja võimaldamine;

Õppeülesannete struktureeritud ja esitamine väiksemate üksustena;

Sotsiaalsete oskuste arendamine, abi küsimise oskuse arendamine

<p>9) koostab pärast ühist ettevalmistust lühikese kirjaliku ümberjutustuse, kokkuvõtte või referaadi kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes;</p> <p>10) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle;</p> <p>11) mõistab ja kasutab suunamisel kõnes eri suhteid (aeg, põhjus, koht, tagajärg, eesmärk jms) väljendavaid kaheosalisi liitlauseid;</p> <p>12) tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu;</p> <p>13) kasutab kõnes sõnade käände- ja pöördedorme, analüüsib sõnavormide koostist;</p> <p>14) tunneb ja rakendab kirjutamisel tähekasutus- ja ortograafiareegleid, vajaduse korral abimaterjalidele toetudes või õpetaja suunamisel.</p>	
Õppesisu	
<p>Õppetegevus 7. klassis</p> <p>Keeleõpetuses tõuseb teadlikkuse osakaal, õpitakse tundma keeleteooria elemente. Õigekirjaoskus automatiseerub, õpitakse juurde uusi liitlause malle, aktiveerub liitlause kasutamine. Kui keeleõpetuses oli 6. klassis mahult esikohal sõna muutevormide käsitlemine, siis 7. klassis tõuseb peamiseks teemaks liitlause. Keeleülesannete täitmisel kasutatakse teiste ainete sõnavara ja tüüpilisi lausemalle. Peamine tööviis on praktiline harjutamine. Tekstikäsitluse eesmärkideks on 7. klassis eri <u>mõistmisstrateegiatega</u> kasutamine. Tekstis orienteerumiseks lisandub valiklugemisele temaatilise lugemise õppimine, mis on ühtlasi eeldus temaatiliseks ja tegelase nimel jutustamiseks. Teksti sisu kokkuvõtte ja allteksti sõnastamine toimub õpetaja suunamisel. Õpilaste iseseisvuse suurendamiseks esitatakse ülesanded lähtuvalt teksti mõistmise strateegiast ja jutustamise liigist, arvestatakse lapse tekstianalüüsi oskuse kujunemise etappi. Tekstis kirjeldatud keeruliste ja/või lastele vähetuntud stsenaariumite korral rakendatakse detailset analüüsi.</p>	

1.8 LÕK Eesti keel ja kirjandus 8. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: 3.	Klass: 8. LÕK	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Oodatavad õpitulemused 8. klassi lõpuks</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavasituatsioonides, iseloomustab plaani järgi tegelasi ja tegelasrühmi ning nende käitumist;</p>		

- 2) kasutab teabe saamiseks õpetaja juhendamisel erinevaid allikaid;
- 3) tutvustab kaaslastele ühte loetud raamatut;
- 4) loeb ja analüüsib jõukohast teksti ning täidab ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses;
- 5) esitab küsimusi teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt;
- 6) märgistab suunamisel olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis;
- 7) taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil: tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; vajaduse korral rakendab tuttavaid abivahendeid;
- 8) kirjeldab abiga tegevusi ja sündmusi oma kogemuste põhjal;
- 9) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku kokkuvõtte;
- 10) koostab õpitud tarbekirja etteantud näidise järgi;
- 11) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käänevorme, vajaduse korral toetub näidisele;
- 12) kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis;
- 13) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes õpetaja juhendamisel, oskab vajaduse korral kasutada abistavat materjali.

Õpitulemused (oskused, mida kujundatakse kogu õppeaasta vältel):

Õpilane:

- 1) kasutab teabe saamiseks õpetaja juhendamisel erinevaid allikaid;
- 2) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 3) koostab õpitud tarbekirja etteantud näidise toel;
- 4) käitub otstarbekalt ja moraalinõuetele vastavalt kogetud situatsioonides;
- 5) kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel;
- 6) mõistab ja kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis;
- 7) tunneb ära, mõistab ja moodustab pöörde- ja käänevorme, vajaduse korral toetub näidisele;
- 8) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab kõnes tuletisi;
- 9) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes õpetaja suunamisel;
- 10) oskab vajaduse korral kasutada abistavat materjali;
- 11) loeb jõukohast teksti häälega ja endamisi ladusalt ja teabe hankimiseks;
- 12) täidab jõukohast teksti analüüsides ülesandeid õpitu ulatuses;
- 13) oskab vastata loetud teksti kohta käivatele küsimustele;
- 14) taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt, rakendades analüüsi käigus koostatud/kasutatud abivahendeid;
- 15) iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi, hindab nende käitumist;
- 16) kirjeldab tegevusi ja sündmusi oma kogemuse põhjal;
- 17) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku kokkuvõtte.

--

1.9 LÕK Eesti keel 9. klass

THMK ainekava põhikoolile LÕK	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel/kirjandus LÕK
Kooliaste: III	Klass: 9.	Tundide arv: 70
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Aines kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi oma tegevuse kavandamise ja hindamisega. Õpetatakse valima ning rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, vahendeid ja enesekontrollivõtteid. Õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.</p> <p>Arendatakse oskust kuulata ja lugeda jõukohaseid tekste, mõista suulist kõnet, luua keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid lihtsaid suulisi ja kirjalikke tekste, sh lihtsa struktuuriga loovtöid.</p> <p>Harjutatakse tekstidest teabe hankimist, märkmete tegemist ja konspekterimist, tarbekirja, rakendades omandatud digioskusi. Kujundatakse oskust oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi ning teadvustada oma huvisid. Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel, õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetuse ülesandeks on õpilaste edaspidiseks iseseisvaks eluks ettevalmistus: kutseõpe ja seotud täiendõpe, sotsialiseerumine ja tööine tegevus, orienteerumine meedias, pere loomine jne. Tulemused sõltuvad eesti keele kui õppeaine lõimimisest teiste ainetega (keelematerjal, ühised nõuded, osaliselt samalaadsed ülesanded). • Lihtsustatud õppetase viimaste kooliaastate peamine eesmärk on soodustada oma tegevuse reguleerimise kujunemist (peaaju frontaalsagarate funktsioonid), et omandatud oskusi ja elementaarseid keeleteadmisi võimetele vastavalt ja võimalikult iseseisvalt rakendada. Seda toetab aju kõnepiirkondade analüütilise tegevuse pidev stimuleerimine variatiivsete ülesannetega. • Kõikide allteemade puhul ergutatakse õpilasi võimalikult iseseisvalt oma tegevust planeerima, toimingute eesmärgi teadvustama, töövõtteid valima, tulemusi kontrollima ja hindama. Jätkuvalt on olulisel kohal suhtlemis- ja koostööoskuste kujundamine, õpimotivatsiooni hoidmine ja tõstmine. Kujundatakse oskust oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi ning teadvustada oma huvisid. Tähtsal kohal on enesejuhtimise oskuste kujundamine, suurendatakse õpilaste iseseisvust oma tegevuse kavandamisel, sooritamisel ja tulemuse hindamisel. Järjepidevalt harjutatakse valima ning rakendama eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi ja vahendeid ning kasutama enesekontrollivõtteid. • Ilukirjanduslike tekstide käsitlemisel ja suhtlemisõpetuses on rõhuasetus pragmaatilise tähenduse mõistmisel, mis omakorda toetub keeleüksuste (sõnavara, lausemallid) semantilise tähenduse arengule. Tekste analüüsid arutletakse tegelaste käitumise üle: motiivid, kavatsused, tegevusakte 		

soodustavad või takistavad tingimused, moraalsed valikud, tulemusel mõju tegevusakti sooritajale ja teistele, tegelasrühmade ühised tunnused, tunded ja hoiakud (sh poiste ja tüdrukute kiindumus). Meedia põhjal arutletakse ühiskonnas toimuvate protsesside üle, püütakse eristada fakte ja arvamusi.

- Teabetekstide käsitlemisel harjutatakse erilaadse teabe hankimist, märkmete tegemist, konspekterimist, sõnaraamatute kasutamist. Teine teabega tegelemise valdkond on tarbekiri: kujundatakse selle mõistmise, koostamise ja blankettide nõuetekohase täitmise oskust.
- Tekstiga tutvumisel ja tekste analüüsidel muutub valdavaks sihipärane endamisi lugemine: valiklugemine ülesandega (teabe otsimine), uue teabe iseseisev märkamine, valmistumine jutustamiseks ümberjutustuse liigist lähtudes.
- Analüüsi tulemusena sõnastatakse teksti mõtend (teksti sisu lühikokkuvõte ja alltekst), mida vajaduse korral parafraseerib pedagoog. Tekstianalüüsi eesmärk on õppida iseseisvalt kasutama teksti mõistmisstrateegiaid. Oluliseks valdkonnaks on seejuures jätkuvalt kirjalik dialog, mille analüüsile toetub argidialogi elementaarne teadvustamine ja reguleerimine.
- Harjutatakse ümberjutustuse eri liike, varieerides üldistamise ja konkretiseerimise osakaalu. Suunatakse originaalteksti ja märkmete kasutamist vahendatud tekstiloomel ajal olenevalt suulise või kirjaliku ümberjutustuse liigist.
- Lauseõpetuses on rõhuasetus lausemallist olenevalt lausetähenduse mõistmisel ning muuteharjutustel. Praktiline lauseõpetus toetub osaoskustele moodustada sõnavorme ja sõnu, mõista nende tähendust ning sõnade seost (tegu sõna- ja nimisõna fraase). Konteksti lausetähenduse mõistmiseks on oluline analüüsida lausetevahelisi seoseid (kasutada lokaalse sidususe strateegiat).
- Sõnavara laiendamine ja sõnatähenduse täpsustamine sõltub objektide ja nende tunnuste rühmitamise oskusest ja teadmistest. Sõnatähenduse seletamisel suunatakse õpilaste tähelepanu objektide rühma tunnustele, funktsioonidele, omadustele, tunnuste tunnustele, objekti osadele. Suunamist vajab sõnavormide ja tuletiste eristamine: sõnavormid tähistavad sama objekti (rühma) või tunnust, samatüvelised tuletised aga eri objekte või tunnuseid. Samuti on vaja õpilaste tähelepanu suunata ja neid abistada abstraktse tähendusega sõnade ning metafoorsete väljendite mõistmisel.

Eesmärk on saavutada võimalikult õige kiri ja rakendada kirjutamist ühe operatsioonina teiste ülesannete täitmisel.

Põhitaotluseks on, et õpilased tulevad igapäevaelus toime iseseisvalt ning jätkavad õpinguid vastavalt oma võimetele.

Eesti keele tundides toetatakse suhtlemis- ja koostööoskuste kujunemist, oma arvamuse teistele mõistetavat väljendamist, põhjendamist ja kaitsmist.

Tähtsal kohal on enesejuhtimise oskuste kujundamine, suurendatakse õpilaste iseseisvust oma tegevuse kavandamisel, sooritamisel ja tulemusel hindamisel.

Järjepidevalt harjutatakse enesekontrollivõtete rakendamist.

Õppeprotsessis on endiselt suur osakaal praktilisel harjutamisel, õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.